

IJzermolen te Ootmarsum

Qua ligging te rekenen tot Ootmarsum, maar blijkens de kadasterkaart van omstreeks 1825 nog net behorend tot het gebied van de marke Nutter-Oudootmarsum, later gemeente Denekamp, staat eind achttiende eeuw een ijzermolen. Het enige schriftelijke gegeven over dit bedrijf is het verslag van Goldberg uit 1800. Hij vermeldt onder Ootmarsum: “dat de ijzerhut thans stil staat, uit hoofde er geen genoegzaam water is om het molenrad te doen rondgaan”. Volgens overlevering wordt het oer gedolven in het Agelerbroek en in het 't Mörsch', gelegen ten oosten van de Haarboer. De kalk voor het binden van ijzerschuim is eveneens ter plaatse aanwezig, net als het leem voor de vormerij. Voor de brandstof wordt gebruik gemaakt van de in de omgeving gebrande houtskool. In een rechthoekig weideperceel ligt een, thans vrijwel geheel dichtgegroeide en dichtgeplempte kolk, die dient voor het wassen van het erts. De molen ligt aan het beekje, dat in de hoek, gevormd door de Hutten Stegge, de naam herinnert nog aan de ijzermolen, en de Tubberger Dijk, onder deze laatste doorstroomt. Beneden deze weg bevindt zich een spaar- en stuwvijver, door dammen omgeven. Het geheel is eenvoudig van opzet. Een gebouw met een opening in het dak, met binnenin een vuurvaste gemetselde pot, om het ijzer uit het erts te smelten. Aan de buitenkant een aarden oprit, naar de opening in het dak, waarover de grondstoffen met een kruiwagen, naar boven worden gebracht en in de oven gestort. Een blaasbalg, aangedreven door een waterrad, zorgt voor de nodige blaaswind. Op de kaart van Hottinger van 1783 staat op de betreffende plaats geen molen aangegeven, evenmin op de kadasterkaart van 1825. Het bestaan van deze ijzermolen moet derhalve gezocht worden tussen deze twee jaartallen.¹ Later is op dezelfde plaats gedurende lange tijd een smederij gevestigd.² Ook na het verdwijnen van de ijzermolen wordt er nog oer gedolven. Blijkens een mededeling van de burgemeester van Weerselo wordt in 1890 te Ootmarsum het ijzeroer gewassen door middel van een primitief watermolentje, waarmee het water met schepemmers over het erts wordt gestort.³

Dik Nas / Elahuizen, 20 oktober 2014

¹ H. Hagens, *Molens Mulders Meesters ...* p. 45, 384

² H. Boink, *Molens rond Denekamp. Opstellen en werkstukken van de heemkunde-groep Denekamp* (Denekamp 1976) p. 28-29

³ H. Hoppenbrouwers o.s.b., ‘De “Olde Hut” te ... p. 45